

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Facilis Et Succincta S.S. Canonum Doctrina

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1690

§. III. De illis, quæ ad officium Episcopi ex lege jurisdictionis spectant, & in specie de postestate judicandi, inquirendi, puniendi, corrigendi, & reformandi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61641)

h. t. V. de lege jurisdictionis, quod ea spectent ad legem jurisdictionis, quæ consistunt in dando, seu conferendo, vel in actione judiciali, qualia sunt conferre beneficia, administrare Sacramenta, causas audire, sententiam ferre, delicta punire, excommunicare, &c. quæ verò consistunt in recipiendo, uti est Cathedraliticum, quarta decimarum, & mortuorum, ad legem diæcesanam pertinere: hæc tamen regula pluribus aliis displicet, cum negari non possit, procuraciones, quæ consistunt in recipiendo, etiam à monasteriis actu visitatis deberi, *c. sopita 14. de censibus*, & ad quartam mortuorum obligari etiam de jure Regulares *c. requisitis 15. de testamentis*, ergò vel malè dicitur, ea quæ in recipiendo consistunt, spectare ad legem diæcesanam, vel malè dicitur, monasteria à lege diæcesana esse exempta. Quidquid tamen de hac regula sit, sufficit eis, cui ea non placuerit, dicere, ad legem diæcesanam pertinere ea, quæ alii quidem Episcopo, non tamen monasteria præstare tenentur; alia verò, quæ etiam monasteria non exempta pati debent, ad legem jurisdictionis pertinere.

§. III.

De illis, quæ ad officium Episcopi ex lege jurisdictionis spectant, & in specie de potestate judicandi, inquirendi, puniendi, corrigendi, & reformandi.

AD legem jurisdictionalem Episcopi non tantum pertinet cognitio judicialis omnium causarum, ad forum Ecclesiasticum externum pertinentium, ita ut cumulativè cum quolibet inferiore

Prælato, cui ordinaria fori externi jurisdictionis convenit, concurrat, & præventioni locus detur, ac sit de jure communi, penes actorem, in causis civilibus, coram quo iudice reum convenire velit, sed inquirere etiam, & punire delicta non tantum purè spiritualia, sed etiam quæ mixti fori sunt, non tantum Clericorum, sed etiam Laicorum, ita ut cogere eos possit, incarcerare, ad vitæ terminos condemnare, &c. & ad executionem hujus suæ potestatis armatâ etiam manu, si necessitas urgeat, uti possit, quam propriam sibi potestatis asciscere, aut invocare brachium sæculare, urgendo etiam ad hoc sæcularem magistratum, & si à Laico magistratu, ad puniendam subditorum delicta inquirente, requisitus fuerit, subditos illius contumaces censuris etiam ad obedientiam compellere potest, quæ omnia in diversis juribus hujus Tituli in antiquis, & in sexto habentur, &c. Possunt tamen etiam inferiores ordinarii iudices, contra Episcopum privativè præscribere, vel ea privilegio obtinere jus puniendi, & corrigendi suos subditos, uti habetur in *c. irrefragabilis 19. §. excessus h. t.* ita tamen, ut semper in habitu jus tale permaneat, in actum etiam redigendum, si inferiorum horum iudicum negligentia sit supplenda (nisi exemptio aliud jubeat) sive sæculares, sive regulares illi fuerint, uti habetur *ex c. quanto 7. h. t. & ex citato cap. irrefragabilis*, quam constitutionem in tantum etiam ampliavit Trid. *sess. 6. c. 4. de refor.* ut detur hodie Episcopis facultas visitandi, ac corrigendi, quoties opus videbitur, etiam auctoritate Apostolicâ, Capitula Ecclesiarum Cathedralium, illarumque personas, non obstantibus ex-

emptionibus; & consuetudinibus; & quamvis etiam pœnas pecuniarias imponere possint Episcopi, & alii iudices Ecclesiastici, debent tamen hæc multatæ, non Camera Episc. palli, sed causis piis applicari, juxta *Trid. sess. 25. c. 13. de refor.*

§. IV.

De potestate instituendi in beneficiis, & destituendi seu deponendi.

AD legem jurisdictionis Episcopalis etiam pertinet jus instituendi in beneficiis, uti etiam destituendi, ac deponendi (prout sumitur ex citato *c. conquerente*, & ex *c. cum in jure* 12. de *hereticis*) ita tamen, ut institutio late hic sumatur, & non tantum liberam collationem, sed quæcumque etiam confirmationem, & approbationem dicat, destitutio verò dicat quæcumque amotionem ab officio, beneficio, vel ordine, &c. hæc autem beneficiorum cura, ut bene sit illis provisum, adeo propria est Episcoporum, ut in *c. cum vos* 4. *h. t.* concedatur illi œconomum in beneficio constituere, si in præsentando ex legitima ratione moretur Patronus Laicus, aut indignum præsentet, penes quem sit fructus beneficii vacantis percipere, & in utilitatem Ecclesiæ expendere, vel futuro successori reservare: & in *c. Ordinarii* 3. *h. t. in 6.* præcipitur Ordinario inquirere in beneficiatos (num beneficia sua canonicè obtineant) in casu v. g. quo plura beneficia de se incompatibilia obtinent, cum cura animarum in pluribus talibus uni collatis Ecclesiis negligatur; neque tamen conceditur Episcopo facultas accipiendi redditus Ecclesiarum, vel

Psiching. Compend.

Dignitatum vacantium, ad suam collationem aut institutionem pertinentium, qui vel in utilitatem talium Ecclesiarum concedendi sunt, vel successorii reservandi juxta *c. final. h. t. in 6.* nisi consuetudo legitima, aut speciale privilegium aliud obtineat,

§. V.

De potestate inferendi censuras Ecclesiasticas, & ab eis absolvendi.

LEX Jurisdictionis Episcopalis etiam continet potestatem inferendi censuras (excommunicationis scilicet, suspensionis, & interdicti) juxta citatum *c. conquerente* (cum Episcopo negari non possit potestas ordinario remedio contumaces contra jura Episcopalia, & Ecclesiam coercendi) & potestatem ab illis absolvendi, quamvis ab aliis Prælatibus, ordinariam jurisdictionem habentibus, se inferioribus, & sibi subiectis, censurâ affecti sint, si tamen tales censurâ affecti, subiecti etiam sint tali Episcopo. & observetur *c. cum ab Ecclesiarum* 9. *h. t.* (nisi Pontifici expressè reservatæ sint censuræ tales, & nulla circa illas concessa Episcopis potestas) imò potestatem etiam habet, lapsos in hæresin, post hujus abjuratorem, in foro externo absolvendi ab excommunicatione Pontifici reservata (præsertim in nostra Germania, ubi alii inquisitores fidei ad hoc designati non habentur) ita ut talem à censura excommunicationis absolutum, postmodum in foro interno quilibet Sacerdos approbatus ab hæresis peccato absolvere possit: quin etiam, si criminale hæresis non sit delatum ad forum externum judiciale Episcopi; aut illius

Z. Vica-